

จุลสารข่าวส่วนเสริมสร้างวินัย สำนักบริหารกลาง ฉบับที่ ๒ ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๓

.....
จุลสารข่าวส่วนเสริมสร้างวินัย ฉบับนี้ขอแนะนำเสนอความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและกรณีตัวอย่าง
การกระทำผิดวินัย ผู้สนใจสามารถเข้าเยี่ยมชมได้ที่เว็บไซต์ของส่วนเสริมสร้างวินัย สำนักบริหารกลาง

กรณีตัวอย่างการกระทำผิดวินัย

จำเป็นต้องใช้รถส่วนตัวเพื่อประโยชน์ราชการ...เกิดความเสียหาย!! ผู้ได้รับผิดชอบ??

ส่วนที่ ๑ การใช้รถหลวงและรถส่วนตัวเพื่อประโยชน์ราชการ

ข้อพิพาทจากคดีปกครองกรณีการนำรถราชการ หรือรถหลวงไปใช้ในกิจส่วนตัว เช่น ขอใช้รถ
ในงานราชการแต่มีเจตนาไปงานศพ หรือใช้รถในงานราชการแต่หลังจากเสร็จสิ้นภารกิจราชการแล้วได้นำรถ
ออกไปรับประทานอาหาร หรือใช้อ่านาจอในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาใช้รถราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตัว

กรณีเช่นนี้ต้องรับผิดชอบทางละเมิดเป็นการส่วนตัวและถือเป็นพฤติการณ์ที่ไม่เหมาะสม ซึ่งนอกจาก
ต้องรับผิดชอบทางละเมิดดังกล่าวแล้ว อาจต้องรับทางวินัยอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม การที่ข้าราชการใช้รถราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตัว ไม่ว่าจะใช้ในลักษณะการรับ-ส่ง
ระหว่างที่พักและที่ทำงาน การนำไปทำธุระส่วนตัวในวันหยุด การใช้รถไปตะลอนทัวร์ ชิม ซุป หรือ เพื่อประโยชน์
ส่วนตัวอื่นใดก็ตาม ล้วนเป็นการกระทำที่ไม่ชอบและไม่พึงปฏิบัติอย่างยิ่ง เพราะรถราชการมีไว้ใช้ประโยชน์
ในราชการเท่านั้น

แต่บางท่านอาจเกิดความสงสัยอยู่เหมือนกันว่า ถ้ามีความจำเป็นต้องนำรถส่วนตัวไปใช้งาน
ราชการ หรือเพื่อประโยชน์ราชการ หากการใช้รถดังกล่าวได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลอื่น ใคร? ผู้ใด?
จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น?

มูลเหตุคดีนี้เกิดจาก นาย ก. เป็นครู ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่ง
ทำหน้าที่สอนหนังสือและได้รับมอบหมายให้เป็นเจ้าหน้าที่การเงินและเป็นกรรมการที่มีอำนาจลงลายมือชื่อ
เบิกถอนเงินในวันเกิดเหตุ คุณครู ก. ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการโรงเรียนให้ไปเบิกเงินที่ธนาคารเพื่อเป็น
เงินสำรองในการไปดูงานของคุณครูของโรงเรียน

ในการเดินทางไปเบิกถอนเงิน คุณครู ก. จำเป็นต้องใช้รถยนต์ส่วนตัว เพราะโรงเรียน ไม่มีรถยนต์
ราชการและไม่มีผู้ปฏิบัติหน้าที่พนักงานขับรถราชการ

หลังจากเบิกเงินเสร็จก็ได้เดินทางกลับโรงเรียน แต่ระหว่างทางได้เกิดอุบัติเหตุโดยรถของคุณครู ก.
ได้ชนเด็กหญิง อายุ ๗ ปี ที่วิ่งย้อนไปถนนฝั่งตรงกันข้ามเพื่อหลบรถยนต์อีกคันที่เล่นสวนทาง ทำให้เด็กหญิงเสียชีวิต
ในเบื้องต้นคุณครูได้ชดใช้ค่าเสียหายให้แก่มารดาของเด็กผู้ตายเป็นเงิน ๒๕๐,๐๐๐ บาท

ในส่วนคดีอาญาถึงที่สุด โดยศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำคุกแต่ให้รอลงอาญา ๒ ปี

ต่อมา คุณครู ก. ได้ยื่นคำร้องขอให้ต้นสังกัดคืนเงิน แต่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดมีคำสั่งปฏิเสธการจ่ายเงินคืน ตามความเห็นของกรมบัญชีกลางที่เห็นว่าเป็นการกระทำ
โดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของคุณครู ก. เอง จึงต้องเป็นผู้รับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น

คุณครู ก. ไม่เห็นด้วยจึงอุทธรณ์คำสั่งและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาให้ยกอุทธรณ์ คุณครู ก. จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง โดยฟ้องผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓) ขอให้ศาลมีคำพิพากษาเพิกถอนคำสั่งของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ปฏิเสธการจ่ายเงินคืนให้แก่ผู้ฟ้องคดี

ส่วนที่ ๒ จำเป็นใช้รชสส่วนตัวเพื่อประโยชน์ราชการ เกิดความเสียหาย ผู้ได้รับผิด?

คดีนี้ มีประเด็นปัญหาที่น่าสนใจ คือ การกระทำละเมิดของคุณครู ก. ดังกล่าวจาก “การปฏิบัติหน้าที่ราชการ” หรือเป็นการกระทำโดยส่วนตัว

ถ้าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ความรับผิดจากการกระทำละเมิดจะต้องบังคับตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๙ กรณีกระทำละเมิดโดย “จงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง” เท่านั้น แต่ถ้าไม่ใช่การกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดในค่าเสียหายที่เกิดขึ้นและหากเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดได้ชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้เสียหายไปแล้ว มีสิทธิไล่เบี้ยกับหน่วยงานได้ ตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม แม้จะเป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง แต่ถ้การละเมิดเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวมด้วย ให้หักส่วนแห่งความรับผิดของหน่วยงานดังกล่าวออกด้วย

ดังนั้น คดีนี้ เมื่อคุณครู ก. ได้ชดใช้ค่าเสียหายกับให้มารดาของเด็กหญิงผู้ตายไปแล้ว ถ้าคุณครู ก. ไม่ได้กระทำการโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓) ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนคืนให้คุณครู ก. นั่นเอง **แต่ถ้าเป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง และเหตุละเมิดเกิดจากความบกพร่องของหน่วยงานด้วย** คุณครู ก. ต้องชดใช้ความเสียหาย โดยหักส่วนความรับผิดของหน่วยงานออกด้วย

แต่หากเป็นการกระทำโดยส่วนตัว คุณครู ก. ต้องรับผิดเป็นการส่วนตัวตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

คดีนี้ ศาลปกครองชั้นต้นวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ฟ้องคดี (คุณครู ก.) เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่และเป็นการกระทำละเมิด อันเกิดจากความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง แต่เนื่องจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไม่สามารถจัดการรถยนต์ราชการพร้อมพนักงานขับรถยนต์ราชการไว้ประจำที่โรงเรียนที่ผู้ฟ้องคดีปฏิบัติหน้าที่ได้ จึงจำเป็นต้องใช้รถยนต์ส่วนตัวเป็นพาหนะเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่และประสบอุบัติเหตุ ถือเป็นความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐ จึงต้องหักส่วนแห่งความผิดออก การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มีคำสั่งปฏิเสธคำขอที่ขอให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน โดยให้ผู้ฟ้องคดีต้องรับผิดเต็มจำนวนความเสียหาย โดยมีได้หักส่วนความรับผิดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความบกพร่องของหน่วยงานออก จึงเป็นการใช้ดุลพินิจที่ไม่สอดคล้องกับกฎหมาย พิพากษาให้หักส่วนความรับผิดของหน่วยงานออก ๕๐% ของค่าเสียหายทั้งหมด ซึ่งทั้งผู้ฟ้องคดีและผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้รับข้อเท็จจริงว่ามีความเสียหายจำนวน ๒๕๐,๐๐๐ บาท

คดีนี้ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไม่เห็นด้วย ได้อุทธรณ์คำพิพากษาต่อศาลปกครองสูงสุดว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไม่ต้องรับผิดและไม่อาจหักส่วนความรับผิดได้ ส่วนผู้ฟ้องคดีก็ไม่ได้โต้แย้งว่าตนไม่ได้ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเพียงแต่เห็นว่าต้องหักส่วนความรับผิดของหน่วยงานด้วย

กรณีจึงเป็นการโต้แย้งกันในเฉพาะประเด็นค่าเสียหาย

โดยศาลปกครองชั้นต้นและศาลปกครองสูงสุดเห็นตรงกันว่าผู้ฟ้องคดีนอกจากจะต้องปฏิบัติหน้าที่สอนหนังสือแล้ว ยังได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการโรงเรียนให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่การเงินของโรงเรียนอีกด้วย และผู้ฟ้องคดีในฐานะที่เป็นกรรมการผู้มีอำนาจลงลายมือชื่อเบิกจ่ายเงิน ต้องไปติดต่อเบิกเงินที่ธนาคาร จึงถือว่าการชักรถยนต์ไปและกลับระหว่างโรงเรียนและธนาคารเพื่อเบิกเงิน เป็นการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ฟ้องคดีในฐานะเจ้าหน้าที่การเงิน การที่ผู้ฟ้องคดีกระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอกผู้เสียหาย อันเนื่องมาจากการชักรถยนต์เพื่อไปปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว จึงเป็นการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ต่อบุคคลภายนอก

การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไม่จัดให้มีรถยนต์ราชการและพนักงานชักรถยนต์ไว้ประจำโรงเรียน เป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีต้องชักรถยนต์ส่วนตัวไปปฏิบัติหน้าที่เบิกเงินที่ธนาคารจนเกิดเหตุละเมิดดังกล่าว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงมีส่วนในการเกิดความเสียหายในครั้งนี้ด้วย ฉะนั้น เมื่อการละเมิดเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ด้วย ผู้ฟ้องคดีจึงมีสิทธิที่จะเรียกให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

พิพากษายืนตามคำพิพากษาศาลปกครองชั้นต้น (รายละเอียดอ่านได้ในคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๑๒๙๓/๒๕๕๙ และสามารถสืบค้นบทความย้อนหลังได้ที่ เมฆวิชาการ เมฆุ่ยอุทธรณ์จากคดีปกครอง)

คดีนี้จึงสรุปได้ว่า การนำรถยนต์ส่วนตัวไปใช้ในการปฏิบัติราชการ กรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่มีรถยนต์สำหรับใช้ในราชการและไม่มีพนักงานชักรถยนต์เป็นการเฉพาะถ้าเกิดความเสียหายกับบุคคลภายนอกถือว่าเป็น “การกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่” และความรับผิดของหน่วยงานรัฐกรณีมีส่วนในการเกิดความเสียหายจะต้องหักส่วนความรับผิดเพื่อความเป็นธรรมกับเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และนอกจากนั้น คดีนี้ยังเป็นความรู้และอุทธรณ์ที่ดีสำหรับคู่กรณีทั้งผู้ฟ้องคดีและผู้ถูกฟ้องคดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีที่มีการอุทธรณ์คำพิพากษาศาลปกครองชั้นต้นต่อศาลปกครองสูงสุด ศาลปกครองสูงสุดจะวินิจฉัยเฉพาะประเด็นที่มีการอุทธรณ์โต้แย้งไว้เท่านั้น ดังนั้น ผู้อุทธรณ์จะต้องกล่าวไว้โดยชัดแจ้งและต้องเป็นข้อที่โต้แย้งขึ้นว่ากันมาแล้วโดยชอบในศาลปกครองชั้นต้น ตามข้อ ๑๐๑ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓

ส่วนที่ ๓ กฎหมายที่เกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายเพื่อการละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวแก่หน่วยงานของรัฐได้ ถ้าเจ้าหน้าที่ได้กระทำการนั้นไปด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

วรรคสอง บัญญัติว่า สิทธิเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามวรรคหนึ่งจะมีได้เพียงใดให้ค่านึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมในแต่ละกรณีเป็นเกณฑ์โดยมิต้องให้ใช้เต็มจำนวนความเสียหายก็ได้

วรรคสาม บัญญัติว่า ถ้าการละเมิดเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวม ให้หักส่วนแห่งความผิดดังกล่าวออกด้วย

.....
(อ้างอิง : จากเว็บไซต์ศาลปกครอง <http://www.admincourt.go.th/> เมฆวิชาการ เมฆุ่ยอุทธรณ์จากคดีปกครอง)